

Axiologiska tankemönster

Sex tankecentra ger vår syn på omvärlden och oss själva

OMVÄRLDEN

Intuition & Empati

Intuition och empati är att uppleva individer och annat i vår omgivning utifrån deras unika helhet. Det här är tänkandet som leder till empati, medkänsla, begär och att ge av sig själv. När man tänker på sitt arbete på detta sätt, blir det personligt, man identifierar sig med sitt arbete. När man tänker på andra personer, ser man dem som individer med själ, känslor och individuellt värde. Att uppleva med intuition och empati är att skapa en personlig kontakt och känsla för den individ eller det objekt det handlar om. Intuition och empati är att uppfatta det unika i en annan människa att se hans eller hennes känslor, hur han är innerst inne, hans personlighet, hur han upplever livet, allt som gör personen levande samt hans oändliga och okränkbara värde. Det är att känna vad andra känner och att bry sig. Hit hör också kärlek, engagemang för en sak eller en ide' samt personliga relationer med vänner.

Funktion & Nytt

Funktion&Nytt-tänkande handlar om att jämföra förhållanden och individer med tanke på vad som är bättre och bäst. Detta tankecentrum är bäst på att se möjligheter och att uppfatta och bedöma tänkbara konsekvenser av ett skeende. Det är tänkandet om de praktiska egenskaper eller karaktäristika som finns i omvärlden och hos individer och hur de kan jämföras med varandra. Tänkandet fokuserar på hur användbara individer och saker och ting är samt om ett visst beslut är bättre än ett annat. Flexibilitet och förmåga till anpassning inför skiftande förutsättningar är andra utmärkande drag. Det här tänkandet gör oss medvetna om taktiska relationer, vad som krävs för att uppnå någonting, vem som är mest effektiv och vem som kan få något utträttat, när det är bäst att göra någonting samt vad som krävs för att få ett resultat.

Logik & System

Med detta tankecentrum förstår vi andra människor och annat i vår omvärld genom logik, fakta och analys dvs. strikta och entydiga normer och regler som leder fram till en absolut slutsats. Principer, definitioner, formler, krav etc. bestämmer om en individ eller något annat stämmer överens med den logiska, faktabaserade kravbild eller ej. När man tänker på andra saker i omvärlden motsvarar de endera perfekt vår uppfattning om hur de ska vara eller också inte alls. Det är att fokusera på de absoluta aspekterna hos en person, t ex att hon är läkare, bor i mellansverige och har en viss ålder. Detta tankecentrum är bäst på att hantera konstruktioner av absolut och logisk karaktär som t ex lagar, planer, koncept, målformuleringar, standards, definitioner, regler, policies, scheman, kontraktsvillkor, garantier, 'skall' och 'måsten'.

EGET JAG

Inre Jag

Detta tankecentrum gör det möjligt för oss att uppfatta oss själva som unika kännande individer. När vi använder oss av detta centrum uppfattar vi oss själva som vi är i vårt själsliga 'jag' med full acceptans och utan krav vare sig från omvärlden eller oss själva. Vi uppfattar vad vi känner för, vad våra innersta avsikter är, hur vi mår och hur vi känner oss. Vi känner hur oändligt värdefulla vi är och vi är medvetna om vårt inre positiva 'jag'. Det här är inte att värdera hur vi är jämfört med andra, vilka kompetenser vi har, vad vi borde göra, egen status, egna principer eller om vi gör det vi borde göra. Det här är att uppfatta och känna att man är en sympatisk person med känsla, medkänsla och inre värden. Begreppsmässigt - självkänsla/inspiration/glädje.

Yttre Jag

Eget funktionellt tänkande fokuserar på vårt yttre jag; kompetens och förmågor, hur vi agerar, hur vi är jämfört med andra och hur vi stämmer in i den värld vi lever i. Det innebär medvetenhet om och uppmärksamhet på det som är typiskt med oss själva och våra roller. När vi tänker på oss själva i detta perspektiv är vi medvetna om vad vi åstadkommer, hur vi stämmer in i vår fysiska och sociala värld, hur vi uppfattas av andra, vilken effekt våra handlingar och initiativ har på andra och konsekvensen för vårt eget liv samt hur vi anses vara, såväl socialt som professionellt. När en individ använder denna del av hjärnan blir han eller hon ivrig eller frustrerad när han inte gör något, inte kommer vidare, inte vinner, inte får uppskattning för det han gör eller inte har roligt. Begreppsmässigt - självförtroende/handlingskraft.

Normativt Jag

Vi kan också förstå och lära känna oss själva genom våra logiska värderingar kring oss själva. När vi tänker på oss själva på detta sätt bedömer vi huruvida vi motsvarar våra uppfattningar och idéer om hur vi ska eller borde vara, hur vi helt eller inte alls motsvarar våra krav på oss själva, våra egna förväntningar på eller regler för oss själva. Vi värderar oss själva efter vad som är rätt eller fel, svart eller vitt enligt vår egen ideala uppfattning. Detta är individens tankemässiga definition av sig själv (jag är en lycklig person, en skicklig golfare, en bra förälder). Som en följd av dessa idéer, principer och mål kommer vi endera att vara återhållsamma eller tvinga oss själva framåt för att kunna leva enligt våra egna principer. Begreppsmässigt - självbild/ideal/ansvar.

*Vi är olika bra på att använda dessa sex tankecentra. Det beror på att vår förmåga är olika stor inom varje centrum.
Men vi kan också vara mer eller mindre intresserade av att använda vår förmåga.
En axiologisk kartläggning kommer att visa ett värde för varje tankecentrum.*

Vad är Axiologi?

Axiologi: "Den gren av filosofin som handlar om olika slag av värden och typer av värden, som tex i moral, estetik, religion och metafysik." Webster's New World Dictionary, andra upplagan.
Med den Formella Axiologin har vi idag en metod för att kartlägga individuella tanke- och värderingsmönster.

Vad ger en kartläggning?

När en person får sitt tankemönster kartlagt, kan han/hon bättre förstå starka och svaga sidor i sin verklighetsuppfattning. Verklighetsuppfattningen är grunden för sättet att fatta beslut, kommunicera och handla. Därför är insikt om det egna tankemönstret första steget på vägen att utveckla sitt sätt att förstå sin omvärld och sig själv. Medvetenheten om att tanke- och värderingsmönster styr eget och andras handlande ger vanligtvis också en ökad tolerans och respekt för andra människors agerande. Exempel på resultat: Bättre bedömningar, färre konflikter och effektivare stresshantering.

Hur går det till ?

Det är lätt att göra en undersökning. Man tar ställning till och rangordnar ett antal påståenden, konstruerade på basis av axiologisk forskning. Proceduren tar normalt ca en halv timme och görs över internet. Efter databehandling redovisas resultatet i form av en individuellt utformad rapport.

Axiologisk Ledarprofil, Samarbetsprofil, Karriär- och Personprofil är exempel på produkter som kompletterar rapporten och stödjer kompetens- och ledarutveckling. Två profiler är också hela utvecklingspaketet med tretton individuellt utformade eLektioner, manual för coachande chef, arbetsbok för självstudier etc.

Beprövad vetenskap

Formell Axiologi är en filosofisk vetenskap med vars hjälp man bl a kan kartlägga en enskild individs sätt att ta in och hantera olika slags information. Det är en vetenskapsgren som har sin grund i professor Robert S. Hartmans forskning om värdeteori. Hartman fann att det finns konsistenta och mätbara mönster i de komplexa processer som styr vårt tänkande. Varje individ har sitt eget högst individuella sätt att omedvetet strukturera sitt tänkande, sitt unika sätt att utesluta, förvränga eller förvanska bilden av verkligheten.

Hartman skapade The Hartman Value Profile, ägd av Robert S. Hartmaninstitutet vid universitetet i Tennessee i USA. I Sverige utvecklade läkaren och forskaren Evert Schildt ett antal nya användningsområden under namnet Provaluatormetoden. Under senare delen av 80-talet utvecklade Dr. Robert Kinsel Smith den sk. Kinseldelen i profilen. Han tillförde nya uppgifter i Hartmanprofilen som kom att förbättra profilens reliabilitet. Sedan mitten av 90-talet har Robert Smith utvecklat instrumentet, genomfört validitetsstudier och gett det namnet The Hartman-Kinsel Profile.

Hartman-Kinselundersökningen är varken ett intelligenstaget, ett personlighetstest eller ett anlagstest. Det är ett utvecklingsinstrument som genom sin kartläggning av det individuella tanke- och värderingsmönstret och de slutsatser det leder till lämpar sig väl för såväl utbildning som coaching.

Profile4Professionals in Scandinavia AB

Profile4Professionals erbjuder företag, konsulter och enskilda personer interaktiva, webbaserade och skräddarsydda verktyg för professionell och personlig utveckling. Syftet kan vara ledarutveckling och kompetensutveckling. För individen kan syftet vara både personlig och professionell utveckling, att bättre kunna hantera stress och andra svåra livssituationer eller att kunna välja den personliga karriärinriktning där det egna tankemönstret kommer till sin rätt.

Profile4Professionals samarbetar med Clear Direction på den europeiska marknaden. Clear Direction, Inc. är en Dallasbaserad utvecklingsorganisation, grundad av Dr. Robert Kinsel Smith 1995 och specialiserad på axiologiska produkter för affärs- och organisationslivet.

Vi ordnar regelbundet heldagsseminarier om axiologi som vänder sig till HR-specialister, högre chefer och konsulter verksamma inom ledarutveckling, ledningsgrupputveckling mfl områden där individuella tankemönster påverkar framgång. Förteckning över certifierade konsulter finns på vår hemsida. För mer information: www.pro4pro.com